

Avdelning: Plan och miljö
Handläggare: Gunnel Blomqvist
Telefon: 508 28935
Fax: 50828808
E-post: gunnel.blomqvist@miljo.stockholm.se

2006-04-18

MHN 2006-05-02 p 11

Förslag till detaljplan för Beckholmen mm och Område invid kv Grönland (Djurgården 1:39 mm) i stadsdelen Djurgården

Remiss från Stadsbyggnadsnämnden, S-Dp1999-02395-54 och S-Dp 2005-18782-54

Förslag till beslut

1. Tillstyrka detaljplaneförslagen.

Carl-Lennart Åstedt

Gustaf Landahl

Sammanfattning

Förvaltningen tillstyrker de båda planförslagen. Lösningen med träbåtsvarv på Djurgården 1:39 innebär bättre förutsättningar att bedriva kommersiell varvsverksamhet på Beckholmen jämfört med tidigare förslag med bostäder. Förändringen mot mer ordnade förhållanden på Beckholmen bör ske stegvis. En ny bullerutredning bör genomföras för verksamheterna sammantaget. Varvsverksamheterna innebär konflikt med besökare. I vilken utsträckning och på vilka platser Beckholmen kan hållas tillgänglig för allmänheten måste prövas noga. Beckholmen är ett av de mest förorenade områdena i Stockholms län. Efterbehandlings-åtgärderna är en förutsättning för genomförandet av detaljplanen. Ansvarsfrågan för genomförandet av åtgärderna måste klargöras. Beckholmen har värdefulla naturmiljöer och hör finns skyddsvärda växter enligt stadens artdataarkiv ArtArken. Utöver föreslagna planbestämmelser om bevarande av träd och förstärkning av grönskan bör skötselplan för de skyddsvärda växterna upprättas.

Det är rimligt att en miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning upprättas gemensamt för de två planerna. Förändringar i varvsverksamheten kan innebära behov att ompröva de av Miljöförvaltningen meddelade råden enligt miljöbalken.

Bilaga

Bakgrund

Genom remiss från Stadsbyggnadsnämnden den 22 februari 2006 har rubricerade planärenden överlämnats till Miljö- och hälsoskyddsnämnden för yttrande senast den 5 maj 2006. I programsamrådet tillstyrkte Miljö- och hälsoskyddsnämnden i juni 2000 ett fortsatt planarbete under förutsättning att ett nytt alternativ med kommersiell varvsverksamhet studeras vidare under förutsättning att verksamheten drivs inom de av miljöförvaltningen angivna ramarna och att Beckholmens stränder och naturmark bevaras. Därutöver anfördes: *”Miljö- och hälsoskyddsnämnden delar förvaltningens uppfattning om Beckholmen. Beckholmens naturvärden, arter och stränder bör bevaras. Generellt sett är det ytterst tveksamt att bygga i nationalstadsparken. Nämnden anser dock att bebyggelse på Djurgården 1:39 bör studeras vidare. Mot bakgrund av den bristfälliga miljökonsekvensbeskrivningen anser nämnden att det är för tidigt att avfärda nya bostäder på Djurgården. Som miljöförvaltningen anför bör stadsbyggnadsnämnden i den fortsatta prövningen vara ytterst observant på bullerproblematiken. Miljö- och hälsoskyddsnämnden förbehåller sig rätten att komma med synpunkter på förslaget senare i processen.”*

Planen för **Beckholmen** syftar till att möjliggöra fortsatt användning för regional varvsverksamhet och att allmänheten ska få ha tillträde till vissa delar på Beckholmen.

Planen för **område vid kv Grönland** (Djurgården 1:39 mm) syftar till att möjliggöra användning för varvsverksamhet på Djurgården 1:39. Varvsverksamheten, tillåten småindustri och hantverk ska vara av icke störande karaktär och företrädesvis vara inriktad på träbåtar av kulturhistoriskt värde. Planen syftar även bl.a. till att allmän mark föreslås vid Beckholmsundet mellan Lilla Allmänna Gränd och Djurgården 1:39 där kajen är i stort behov av upprustning.

Båda planområdena ingår i nationalstadsparken Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården, vilket innebär att ny bebyggelse och nya anläggningar får komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas (MB 4 kap 7§).

Bakgrund till planarbetet

Sedan 1980-talet har Djurgårdsvarvet varit föremål för förslag till ny bostadsbebyggelse. Kommunstyrelsen uppmanade 1998 stadsbyggnadsnämnden att planera Beckholmen för industri- och varvsverksamhet med utgångspunkt från behovet av ett reparationsvarv i regionen. I programsamrådet år 2000 ingick bostäder på fastigheten Djurgården 1:39. Programsamrådet visade att bostäder närmare varvet på Beckholmen skulle allvarligt hota varvsverksamheten på Beckholmen. Stadsbyggnadsnämnden fattade i februari 2004 beslut om att avbryta planeringen för bostäder på fastigheten 1:39.

Ett programarbete utfört av Kungliga Djurgårdens Förvaltning har föregått planförslaget där principerna för allmänhetens tillträde på Beckholmen och varvens olika karaktärer har skisserats. En utredning om varvens logistik har visat att GV-varvet har intresse av att bedriva verksamhet vid Beckholmssundet på Beckholmens västra sida utan allmänhetens tillträde till den västra udden. Frågan får utredas vidare under plansamrådet.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen tillstyrker de båda planförslagen. Lösningen med träbåtsvarv på Djurgården 1:39 innebär bättre förutsättningar att bedriva kommersiell varvsverksamhet på Beckholmen

jämfört med tidigare förslag till bostäder. I vilken utsträckning och på vilka platser Beckholmen kan hållas tillgänglig för allmänheten måste dock noga prövas.

Ställningstagande till betydande miljöpåverkan/Behovsbedömning

Genom ändring i PBL ska bestämmelser om miljöbedömningar i miljöbalken tillämpas för detaljplaner som formellt började förberedas efter den 21 juli 2004. För planer som började förberedas före den dagen och som inte hinner antas före den 21 juli 2006 avgörs behovet av miljöbedömning i ett sent skede. En miljöbedömning ska göras om planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Behovsbedömning är den analys som leder fram till ett ställningstagande om huruvida en miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning behöver göras för planen eller inte.

Förvaltningen instämmer i bedömningen att genomförandet av detaljplanen för Beckholmen kan antas innebära betydande miljöpåverkan. Genomförandet av detaljplanen för område vid kv Grönland (Djurgården 1:39 mm) är av mindre omfattning och bedöms inte innebära några direkta miljöproblem. Genomförande av enbart denna plan torde inte medföra betydande miljöpåverkan enligt de strikta kriterierna i bilaga 4 till MKB-förordningen. En sammantagen bedömning är dock att, som framgår av planbeskrivningen, genom läget i nationalstadsparken, markföroreningar och samverkan med dp Beckholmen, planen kan antas innebära betydande miljöpåverkan. Det är därför rimligt att en miljöbedömning med miljökonsekvensbeskrivning upprättas gemensamt för dessa planer. Inför detta plansamråd redovisas en "preliminär MKB". Den preliminära MKBn, nedan kallad MKB, utgör underlag för samråd om betydande miljöpåverkan och avgränsningen av den kommande MKBn.

Av resonemanget i MKB om rimliga alternativ för markanvändningen på Beckholmen framgår att endast planförslaget kan motiveras och inga andra egentliga huvudalternativ finns. Dock redovisas några förslag och alternativ beträffande allmänhetens tillträde på Beckholmen. Enligt beskrivningen av nollalternativet, dvs utvecklingen om planförslaget inte genomförs, kommer områdena att fortsatt sakna detaljplan och de idag oordnade förhållandena att kvarstå, förfallet av byggnader på Djurgården 1:39 att fortsätta, situationen med markföroreningar att kvarstå då incitament saknas för att göra omfattande saneringsåtgärder mm. Förvaltningen instämmer i avgränsningen av miljöaspekter i MKB.

Detaljplan för Beckholmen

Planförslaget innebär att varvsverksamheterna kan bedrivas under mer ordnade förhållanden. Förvaltningen instämmer i Stadsbyggnadskontorets bedömning att omdaning av varvsområdet bör ske i små steg liksom att åtgärder för att öppna området för allmänheten får ske stegvis. Föreslagna åtgärder mot mer ordnade förhållanden är samtidigt nödvändigt för att bedriva kommersiell varvsverksamhet. GV Varv AB's verksamhet utgör miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken. Förändringar i verksamheten kan innebära behov att ompröva de av förvaltningen meddelade råden år 2000 i samband med anmälan enligt 9 kap miljöbalken. En av de större förändringarna är Strömmas och GV-varvs ianspråktagande av kajen vid Beckholmssundet för reparationsverksamhet. Här tillåts tekniska anordningar som kranar mm. Förutom risk för bullerstörningar innebär verksamheterna konflikt med gångtrafik till kajparken och färjeläget. Samtidigt som risken för buller från GV Varv minskar genom att bullerskydd anordnas och fler arbetsmoment kan ske inomhus finns risk att verksamheterna vid reparationskajen kan upplevas störande av boende vid Nordenskiöldsgatan. En viktig fråga för kommande MKB är att utreda risken för bullerstörningar av verksamheterna sammantaget. Det är viktigt, som framgår av MKB, att en ny bullerutredning och bedömning av skyddsåtgärderna genomförs.

Luftföroreningar och luktstörningar mm

Både varvsverksamhet och markföroreningar kan ge upphov till luftföroreningar och lukt. Nyckelfrågorna i MKB är viktiga att följa upp. En viktig fråga att belysa är olägenheter och risker för tillfälliga besökare vid pågående arbeten i dockor och på reparationskajer. Det är, enligt förvaltningens uppfattning, inte lämpligt att låta besökare vistas på gångbryggor o dyl under pågående blästringsarbeten. Det bör vid sådana arbeten finnas möjlighet att stänga av berörda delar av området.

Mark, vatten

Då Beckholmen är ett av de mest förorenade områdena i Stockholms län är det av största vikt att föroreningarnas påverkan på människa och miljö och risken för spridning blir väl belysta och kan utgöra underlag för hur och när efterbehandlingsåtgärder kan utföras. Ansvarsfrågan för genomförandet av åtgärderna måste också klargöras. En ansökan om statsbidrag för efterbehandling har inlämnats av Fastighetsverket. Efterbehandlingsåtgärderna är en förutsättning för genomförandet av detaljplanen.

Som underlag för framtagande av lösningar för omhändertagande av dagvatten behövs en översiktlig dagvattenutredning. Som nämns i MKB bör fokus vara att minimera bidraget av föroreningar till dagvattnet från markföroreningar och verksamheter.

En annan mycket viktig nyckelfråga att utreda är möjligheter att kombinera efterbehandlingsåtgärder med gestaltungs krav vad gäller Beckholmens stränder, riksintresse mm. De i Kaj- och parkutredningen redovisade förslagen till utformning av kajer och strandpromenader och principer för omhändertagande av markföroreningar bör utredas vidare. Förvaltningen bedömer i likhet med slutsatserna i utredningen, att spontning i vatten är mest lämplig att genomföra inom östra delen och spontning i mark inom västra Beckholmen. Metoderna har för- och nackdelar och det finns ingen universallösning för att minska föroreningsspridningen som kan förväntas kvarstå efter föreslagna åtgärder. Spontning i vatten innebär sannolikt behov av utfyllnad och krav på tillstånd för vattenverksamhet enligt Miljöbalken.

Efterbehandlingsåtgärderna och behovet av nya kajer medför att den vegetation som vuxit upp utmed dagens kajer kommer att tas bort. Vid industrikajerna är återplantering knappast möjlig. Både ur naturmiljösynpunkt och för att återställa den marina skärgårdsmiljön är det viktigt att övriga kajer så långt möjligt utformas med strandkaraktär och med lämplig strandvegetation. För att så långt möjligt bevara Beckholmens stränder bör det göras en noggrann avvägning mellan behovet av kaj och bevarande av strandmiljö.

Kajpark med angöringsplats för allmän båtlinjetrafik på västra udden.

Förvaltningen är positiv till att västra udden bevaras som allmän park. Förvaltningen anser dock att något färjeläge inte bör tillkomma. Gående till o från färjeläget kan innebära konflikt med reparationsverksamheten. Förvaltningen ser en konflikt mellan önskemålen att öppna området för allmänheten och förutsättningarna att bedriva kommersiell varvsverksamhet. Innan Beckholmen lanseras som en ny turistattraktion bör därför gränser mellan varvsverksamhet och var allmänheten får röra sig noga provas ut. Förvaltningen anser att en kombination av de två illustrationsalternativen bör studeras vidare. Parkerna avgränsas enligt planförslaget, färjeläge på västra udden utgår, tillgänglighet till västra udden i markplan kombinerad med en mindre nivåseparerad utsiktsbrygga (som kan användas de tillfällen det pågår arbeten på reparationskajen och transporter över lokalgatan) samt gångväg på östra sidan enligt planförslaget. Ifråga om gångbro mellan centrala parken och södra udden, enligt alternativ 2, anser förvaltningen att förslaget visserligen är tilltalande, men torde innebära stora intrång i naturmiljön.

Beckholmen har också en särställning som historisk växtplats för barlastväxter (här lossade fartyg barlast bemängd med främmande frön). Enligt en inventering 1995 finns omkring 130 vilda/förvildade kärlväxtarter på Beckholmen. På öns högre partier finns bl.a. flera typiska skärgårdsväxter, som t ex axveronika. I Stockholms artdataarkiv ArtArken finns både äldre och nya uppgifter om förekomst av knippnejlika och ulltistel, båda skyddsvärda. Den centrala kullen med ädellövträd utgör därtill en särskilt värdefull naturmiljö i nationalstadsparken. Föreslagna planbestämmelser för skydd av träd och förstärkning av grönskan är en viktig del i ambitionen att bevara Beckholmens natur. Det är dock viktigt att nyckelfrågorna i MKB utreds och redovisas i kommande MKB. Åtgärder för bevarande och skötsel av de skyddsvärda växterna bör ingå i utredningen och följas upp i Kungliga Djurgårdsförvaltningens skötselprogram.

Boende

Det finns i dagsläget ett flertal boende på ön både i ursprungliga bostadshus och andra byggnader, som tidigare byggts om till bostäder. Bostäder mycket när varvsverksamhet är ingen lämplig boendemiljö ur störningssynpunkt. Förvaltningen utgår från att bostadsanvändningen av de q-märkta byggnaderna nära dockorna kommer att upphöra på sikt. Det är i enlighet med förvaltningens bedömning att planen inte medger bostadsanvändning. För de med Q betecknande byggnaderna ska användningen anpassas till bebyggelsens kulturvärden.

Detaljplan för område vid kv Grönland (Djurgården 1:39 mm

Med tanke på närliggande bostäder är det viktigt att betona att föreslagen verksamhet ska vara av icke störande karaktär. De bullerutredningar som tidigare utförts beskriver olika bullerkällor inom varvsverksamheten på Beckholmen. Vad förvaltningen känner till förekommer ingen direkt bullrande verksamhet på Djurgården 1:39 i dagsläget. Vilka förändringar i störningshänseende, som den föreslagna verksamheten kan innebära för närliggande bostäder, ska utredas i MKB. Eventuellt behov av skyddsåtgärder för att minimera risk för bullerstörningar ska redovisas och följas upp i planen.

Förvaltningen ser positivt på att varvsområdet öppnas för allmänheten under dagtid. Då området är stängt nattetid och vissa tillfällen under dagtid är det viktigt med tydlig skyltning för att undvika konflikter. Förvaltningen stödjer ambitionen att Beckholmsundet ska upplevas som öppet vatten. Förvaltningen har inget att erinra mot att Djurgårdsvarvets Fartygsförening får hyra pontonbryggor för sina fartyg, dock endast i den omfattning att upplevelsen av Beckholmsundets öppna vattenytor inte störs.

Mark och vatten

Markundersökningar visar på liknande föroreningar (tungmetaller, tjärämnen, oljor och lösningsmedel) som de som påträffats på Beckholmen, dock i lägre halter och mängder. Någon riskbedömning har inte gjorts. Det är viktigt att de i MKB angivna nyckelfrågorna utreds vidare och att ansvaret och omfattningen av efterbehandlingen klarläggs. Behovet av efterbehandlingsåtgärder ska klarläggas för den föreslagna markanvändningen, dvs mindre känslig markanvändning. Ytskikt där allmänheten förväntas uppehålla sig, som uteservering o dyl är av särskilt intresse. Ansvar för saneringsåtgärderna bör avgöras i samband med förhandling kring marköverlåtelsen. Föroreningar i marken är av betydelse för den dagvattenlösning som föreslås. Som framgår av MKB ska fokus vara att minimera bidraget av föroreningar till dagvattnet.

Bilagor:

Bilaga 1 Detaljplan och planbeskrivning för Beckholmen

Bilaga 2 Detaljplan och planbeskrivning för område vid kv Grönland

Mer detaljerad information finns att söka på www.stockholm.se/planer/pagaende